

Joods Hospice Immanuel: een plek om te leven

In Amsterdam Buitenveldert, recht tegenover het Amsterdamse Bos, breng ik een bezoek aan het Joods Hospice Immanuel. Ik word ontvangen door de directeur, mevrouw Nadia Schoenzwytt. Het eerste wat zij mij vertelt is dat mensen soms denken dat een hospice een deprimerende plek is. "Het tegenovergestelde het geval is. Er gebeuren hier elke dag veel mooie dingen."

Wanneer is dit hospice opgericht?

"In 2007 heeft het hospice zijn deuren geopend, in eerste instantie om een plek te bieden aan de generatie die de Tweede Wereldoorlog had overleefd en die vaak weinig of geen familie hebben, om deze mensen in hun meest kwetsbare levensfase in een veilige en vertrouwde omgeving te laten sterven. De eerste directeur heeft achttien jaar leidinggegeven en was ook een van de oprichters. Dat ik in 2024, het achttiende jaar, deze taak van haar mocht overnemen, is mooi. Het getal 18 staat voor het Hebreeuwse woord 'chai', wat leven betekent. Het hospice is niet gericht op de dood, maar op het leven. Tot het laatste moment. Wij creëren hier een plek waar mensen steun, veiligheid en vertrouwen ervaren in hun laatste levensfase en samen met hun dierbaren het leven nog kunnen vieren."

Wat houdt het in dat dit een Joods hospice is?

"Alles in het hospice is aanwezig voor Joodse bewoners die behoefte hebben aan Joodse tradities. We hebben een koosjere keuken, we vieren de Sjabbat en alle Joodse feestdagen zoals bijvoorbeeld Rosj Hasjana, Chanoeke, Pesach. Voor Soekot bouwen we een soeka (loofhut) in onze prachtige serre en eten wij daar al onze maaltijden. Er moet wel rekening worden gehouden met het feit dat euthanasie hier niet is toegestaan. Als mensen dat willen moeten ze niet voor dit hospice kiezen."

Wat er gebeurt er in het Jodendom rondom overlijden?

"We waken samen met de naasten tot het moment van het overlijden daar is. Tijdens het waken worden er gebeden gezegd. Als de persoon is overleden, wordt het raam van de kamer opgezet, zodat de ziel zich kan losmaken van het aardse en er wordt een kaars aangestoken die 24 uur brandt. Als de dood is vastgesteld, wordt de overledene bedekt met een wit laken. Meestal wordt degene die overleden is binnen 24 uur begraven."

Worden hier alleen maar Joodse mensen opgenomen?

"Nee, zeker niet. Iedereen is welkom. We hebben overigens ook een niet-koosjere keuken voor het geval de niet-Joodse bewoners iets anders willen eten, maar daar wordt bijna nooit gebruik van gemaakt omdat het eten hier heel erg goed en lekker is."

En wat als niet-Joodse mensen bijvoorbeeld op Sjabbat hun telefoon gebruiken?

"Dat is geen probleem, het Jodendom is niet dwingend. Mensen mogen hier zichzelf zijn en het belangrijkste is dat de bewoners en de mensen om hen heen zich comfortabel voelen. In iedere kamer gaan mensen anders met dit soort dingen om, en dat is prima. Als wij de feesten vieren, mag iedereen daarbij zijn. We stellen voor elke feestdag een folder samen met informatie,

Directeur Nadia Schoenzwytt.

zodat mensen die niet bekend zijn met de Joodse feesten er op een toegankelijke manier mee kunnen kennismaken."

Zijn de vrijwilligers Joods?

"Wij hebben meer dan tachtig vrijwilligers, deels Joods en deels niet-Joods. Wij zijn heel blij met hen en we hebben werkelijk een fantastisch team. We organiseren soms een Sjabbatsmaaltijd met alle vrijwilligers en zij maken natuurlijk de feesten ook mee terwijl zij hier werken."

Wat zijn belangrijke eigenschappen van dit hospice?

"Gastvrijheid en verbinding staan bij ons centraal. Hiermee geven we invulling aan het Joodse begrip *tikoen olam*. 'Tikoen' betekent herstellen, en 'olam' verwijst naar de wereld. Dit concept benadrukt onze verantwoordelijkheid om de wereld te verbeteren. Bij ons ligt de focus op hen die in de laatste fase van hun leven zijn. In ons hospice mag iedereen gewoon mens zijn, ongeacht wat je doet of hebt gedaan, of wat je beroep is geweest. Het draait hier niet om wat je produceert of bereikt, maar om wie je bent. Iedereen wordt gezien, gehoord en gerespecteerd. Iedere unieke verhaal mag er zijn. Deze sfeer van menselijkheid en erkenning maakt deze plek bijzonder, en dat raakt me iedere dag opnieuw."

Wat betekenen jullie voor de familie van de bewoners?

"Zij zijn net zo belangrijk als de bewoners. Na lange

tijd zorgdragen, worden zij hier ontlast van die verantwoordelijkheid. Daarnaast willen wij er ook gewoon voor hen zijn. Ik had laatst een gesprek met een vrouw wiens man hier gelegen heeft. Hoe nu verder zonder haar man? Zij zei tegen mij dat zoveel mensen haar 'sterkte' hadden gewenst, maar dat zij dat woord niet fijn vond. Ik wenste haar 'vrede!' Toen keek ze mij aan, en zei: 'Dat is het juiste woord!' Het is vaak zo moeilijk een geliefde los te laten. We proberen daarin iets voor ze te betekenen, zodat er meer rust komt. We ontvangen vaak zulke prachtige blijken van dankbaarheid, zowel in de vorm van geschenken als via gesproken of geschreven woorden."

Echt een bijzondere plek

Terwijl we door het hospice lopen, komen we veel mensen tegen en de sfeer is precies zoals omschreven. Het is een gezellige boel in de gezamenlijke ruimten, maar er heerst toch rust. Alles ziet er prachtig uit. "Dit is echt een bijzondere plek", had Nadia mij gezegd, en ik begrijp helemaal wat ze daarmee bedoelt. Het is een plek waar het leven wordt gevierd.

In de tuin van het hospice.

Een kamer in het hospice.

De entree van Joods Hospice Immanuel. | Foto's: JHI